

cramentum proxime nos præparet ad introitum glorie, non fuit conveniens ante consummatam Christi glorificationem et ascensionem institui. Alii verisimile putant Christum hoc sacramentum instituisse, quando misit Apostolos ad prædicandum; nam, ut supra dicebam, tunc instruxit illos, ut per olei unctionem miraculose et supernaturali infirmos curarent; non enim ausi fuisse Apostoli illo medio uti ad sanitatem conferendam, nisi a Christo edocti fuissent, et in virtute ac fide verbi illius id facerent. Nec enim putandum est Apostolos curasse et sanasse infirmos virtute naturali olei, aut id solum intendisse; quid namque opus illud ad doctrinam confirmandam contulisset? aut quomodo posset medium illud omnibus ægris indifferenter prodesse, et non multis nocere? Ergo sicut tunc instituit Christus illam unctionem ad sananda corpora, ita credendum est instituisse in ratione sacramenti, cum non habeamus in Evangelio indicium aliud hujus institutionis.

4. Non constare de certo tempore quo fucrit institutum.—Dicendum vero est, de tempore hujus institutionis nihil certo nobis constare. Et verisimilius esse non fuisse institutum saltem ante noctem cœnæ; cur enim ante Eucharistiam et pœnitentiam institueretur? Item jam diximus unctionem illam Apostolorum, Marc. 6, non fuisse hoc sacramentum. Unde, licet admittamus tunc Christum præcepisse Apostolis, ut corpora infirmorum ungerent ad sanitatem præstandam, non tamen inde inferitur instituisse sacramentum hoc, quia nec illos tunc docuit de sanctificatione seu benedictione olei præmittenda per Episcopum; nec de forma verborum ullum est vestigium, nec de spirituali effectu vel ejus promissione. Ac denique Christus tunc non tradidit potestam perpetuo duraturam in ministris Ecclesiæ; sed contulit tunc Apostolis gratiam sanitatum, quæ non est communis omnibus, nec certa lege aut modo alicui datur, sed prout Spiritus Sanctus vult, et prout expedit ad confirmationem fidei, ut dicitur 1 Cor. 12. Quamvis autem hæc gratia sanitatum non soleat limitari ad unctionem olei, vel aliam similem, fortasse Christus, ut adumbraret hoc sacramentum, et ad illud homines disponebat, illum modum curandi ægros præscripsit, ut sicut baptismus Joannis præambulum fuit ad Christi baptismum, ita illa unctione Apostolica præambula esset ad hanc sacramentalem unctionem. Quod significavit Tridenti-

num dicens, hoc sacramentum fuisse ibi insinuatum, non institutum. Ex illo tamen Apostolico exemplo fortasse oritur est, ut olim Christiani sæpe uterentur unctione olei, Deo miraculose cooperante, non per modum operis sacramenti, sed per modum effectus gratiæ gratis datae, ut ex Tertulliano sumimus in lib. ad Scapulam, cap. 4, ubi refert, Proclum Christianum oleo curasse Antoninum Imperatorem, qui Christianus non erat, nec capax sacramenti, ubi Pamelius similia nota ex Hieronymo, in vita Hilarionis; Rufino, lib. 2 Histor., cap. 4 de Discipulis S. Antonii, et alii.

5. Fuisse institutum ante ascensionem.—Non fuit igitur hoc sacramentum ibi institutum, neque aliquo alio tempore ante cœnam, non solum quia nullum est in Evangelistis vestigium (hæc enim ratio per se non sufficeret, quia non est necesse ut Evangelistæ omnia narraverint), sed etiam quia nulla est necessitas, vel aliqua alia conjectura talis institutionis, cum in usu hoc sit postremum omnium sacramentorum. De nocte autem cœnæ verisimile est, in ea docuisse Christum Apostolos, inter alia mysteria, ritum observandum in hoc sacramento. Quia vero in illa nocte non fecit Apostolos sacerdotes quoad potestatem in corpus Christi mysticum, sed hanc dedit post resurrectionem, Joan. 20, ideo probabiliter existimo, etiam non dedisse illis potestatem ministrandi hoc sacramentum in ea nocte, sed Joan. 20, quia, sicut hoc sacramentum est quasi annexum sacramento pœnitentiæ, ita potestas illud ministrandi supponit, et quodammodo includit potestatem remittendi peccata, ut Chrysostomus etiam, citato loco, indicavit; ideoque plena hujus sacramenti institutio consummata non fuit a Christo Domino ante resurrectionem suam. Sine ullo vero dubio credendum est, fuisse consummatum ante ascensionem, quia plene ac perfecte fundavit Ecclesiam, priusquam ex hoc mundo discederet, ideoque omnia etiam sacramenta prius perfecte instituit, ut in tomo superiori, disp. 32, sect. 2, latius dixi; ex quo loco confirmari possunt omnia, quæ in praesenti diximus. Nec posterior conjectura Bonaventuræ contra hoc urget (prior enim jam rejecta est), tum quia satis fuit consummata gloria Christi post resurrectionem, etiam ante ascensionem; tum etiam quia oportuit ut priusquam Christus ad gloriam concenderet, et nos instrueret, et media institueret,

per quæ nos ad ascendendum cum illo disponentur.

DISPUTATIO XL.

DE ESSENTIA SACRAMENTI EXTREMÆ UNCTIONIS.

Ex dictis in superiori disputatione sumere possumus, huic sacramento essentialia esse illa omnia, quæ communia sunt sacramentis novæ legis; atque illud, præcipue constare hoc sacramentum materia et forma sensibili, ex quibus constitutur unum integrum signum gratiæ. In hac ergo disputatione explicabimus materiam et formam hujus sacramenti; in sequenti vero declarando effectum ejus, consequenter exponemus quam gratiam significet, et ita erit explicata tota essentia hujus sacramenti, tam quoad rem seu cærementiam impositam ad significandum, quam quoad relationem seu significationem ipsam, quæ sine re significata plene intelligi non potest.

SECTIO I.

Utrum materia remota hujus sacramenti sit oleum olivarum ab Episcopo consecratum seu benedicatum.

1. Oleum olivarum esse materiam remotam hujus sacramenti.—Principio certum est apud Catholicos, materiam remotam hujus sacramenti esse oleum, nam expresso nomine illam designat Jacobus dicens: *Ungentes eum oleo.* Hinc secundo etiam est de fide, oleum hoc debere esse olivarum, ut declaravit Conc. Florent. in decreto Eugenii, dicens materiam esse *oleum olivæ*, quod etiam ex verbis Jacobi desumptum est. Nam oleum simpliciter dictum, liquorem illum significat, qui ex olearum baccis exprimitur, quam significationem habet non solum ex Latinorum usu, sed etiam in Scriptura sacra, et in communi modo loquendi; quapropter, sicut aqua baptismi intelligitur esse aqua naturalis, et materia Eucharistiae panis triticæ, ex vi et proprietate verborum, *aqua*, et *panis*, simpliciter sumptorum, ita in praesenti, ex vi vocis *oleum*, intelligimus hoc debere esse oleum olivæ, et hanc fuisse Christi institutionem, quæ est prima radix hujus necessitatis. Ita ut nulla sit in Ecclesia potestas dispensandi, ut ex alia materia fiat hoc sacramentum, propter necessitatem ullam, quia illa, quæ ex Christi institutione sunt essentialia, immutabilia sunt. Congruentia vero hujus institutionis præcipue sumitur ex ordine ad significandos effectus hujus sacramenti. Nam oleum ad leniens corporis dolores proficere solet, sanitatem interdum restituit, hilaritatem affert, et luminis veluti pabulum esse solet. Hinc etiam oleum pinguedinem gratiæ et spiritus significare solet, ut notavit Gregor., lib. 4, in 4 Reg., c. 4. Et oliva ipsa solet esse pacis signaculum, ut attigit Tertul., lib. de Corona militis, et notari solet ab interpretibus circa illud Genes. 8: *Venit ad eum ad vesperam, portans ramum olive virulentibus foliis.* Ob has ergo et similes causas oleum aptissimum fuit ad declarandum quid virtute hujus sacramenti Deus operetur, tam in animo, quam in corpore ægredi illud suscientis fuit ergo ex hoc capite materia hæc aptissima. Aliunde vero est satis communis materia, quæ facile ubique reperitur, et ideo etiam tanquam necessaria et essentialis posita est, ut res esset stabilis et firma, nec propter raros eventus oportuit dispensationem admittere.

2. Oleum debere esse ab Episcopo benedicatum.—Opinio quorundam—Tertio est etiam constans apud fideles, oleum hoc debere esse ab Episcopo benedicatum. Et quidem quod hoc sit saltem de necessitate præcepti, indubitatum est, propter ea quæ statim subjiciam. An vero sit etiam de necessitate sacramenti, a nonnullis dubitatum est; sunt enim aliqui Catholicæ qui affirmant simplex oleum sufficere ex Christi institutione, aliumque ritum benedicendi oleum esse accidentarium ex Ecclesiæ institutione; ideoque, si prætermittatur, etiamsi peccaminose, validum nihilominus confici sacramentum; aliquando vero ex causa justa, scilicet, necessitate urgente, sine culpa posse ita confici. Quam opinionem tenuisse videtur Victoria, ut patet ex eius Summa de sacramentis, n. 216. Fundamentum sumi potest ex Jacob. 3, ubi solum dicit, *Ungentes eum oleo*; non enim dixit, *benedicto*, sed simpliciter, *oleo*; ergo tantum oleum simplex et naturale est essentialis materia. Simili enim argumento colligimus, essentialiem materiam baptismi esse simplicem aquam naturalem, non sanctificatam aut benedicatam, quia Scriptura simpliciter aquam requirit, juxta illud Actor. 8: *Ecce aqua, quis prohibet me baptizari?* etc.; ergo similiter, etc. Nec refert quod Jacobus subjiciat: *Ungentes eum oleo in nomine Domini*; non enim dixit oleo benedicto, aut sanctificato in nomine

Domini, sed, ungentes oleo in nomine Domini, id est, unctionem ipsam debere fieri in nomine Domini; quod dici potuit, vel propter formam, quæ adhiberi solet supra talem unctionem, vel propter fidem et intentionem, cum qua debet fieri talis unctionio, tanquam res a Christo instituta, in cuius virtute operatura est. Confirmari hoc potest primo, quia, licet aliqua Concilia vel decreta antiqua dicant, oleum debere esse consecratum, tamen non dicunt expresse consecrationem illam esse de necessitate sacramenti, sed explicant consuetudinem Ecclesiae Romanæ, quæ ex præcepto servanda est. Confirmatur secundo, quia quæ sunt de substantia sacramenti, sunt a Christo Domino definita in particulari; sed nunquam Christus præscripsit aliquam olei benedictionem, nec a quo, vel quomodo facienda esset; ergo non est substantialis materia hujus sacramenti.

3. *Contraria sententia probatur.* — Contraria sententia est communis Theologorum, in 4, d. 23, ubi D. Thom., q. 1, art. 2, q. 2, conjungendo 3 argumentum cum corpore articuli et responsione; nam in corpore solum ait, oleum sanctificatum esse materiam; in primo vero argumeto cum solutione constituit discrimen inter hoc sacramentum et baptismum, quod in baptismo non est de necessitate sacramenti sanctificatio materiae, sicut in hoc; et rationem differentiae sumit ex his, quæ in corpore articuli dixerat, scilicet, quia Christus suo usu et tactu sanctificavit aquam, quæ est materia baptismi, et ideo non indiget alia præsanctificatione; Christus vero non ita sanctificavit suo contactu materiam hujus sacramenti, et ideo de necessitate ejus est ut benedicatur. Eamdem doctrinam habet Bonav., art. 1, q. 3; Paludan., q. 1, art. 1; Durand., q. 2. Qui omnes, dist. 7, idem dixerant de materia confirmationis, de qua quoad hoc eadem est ratio. In quo etiam Victoria non loquitur consequenter, nam de materia confirmationis recte senserat, n. 42; eamdem sententiam tenet Durandus, lib. 1 de Ritib. Eccl., cap. 20, n. 20, ubi eam bene declarat. Denique Soto, dist. 33, q. 2, art. 3, dicit, indubie hoc tenendum esse; nullam vero aliam probationem afferit, nisi quia Ecclesia Romana ita sensit de hoc sacramento, quod non reputaret esse sacramentum, si ex oleo non benedictio fieret. Sed hoc est quod inquirimus, unde constet ita sentire Ecclesiam.

4. Primo ergo et præcipue hoc suadent Concilium Florentinum et Tridentinum.

Utrumque enim dixit, materiam esse oleum per Episcopum seu ab Episcopo benedictum. Quando autem hæc Concilia assignant materiam simpliciter sic dictam, tantum ea ponunt, quæ sunt essentialia, vel substantialia, ut patet, tum ex absoluta appellatione, tum ex doctrina quam de aliis sacramentis tradunt. Innocentius etiam primus, qui expressius quam cæteri Patres hujus sacramenti mentionem fecisse videtur in dict. epist. 1 ad Decent., cap. 8, dicit, ægros inungendos esse oleo sancto, ab Episcopo confecto. Quæ verba usurpavit Concilium Vormatiens., cap. 72; et Concilium Aquisgran., tit. 2, cap. 8, dicit, oleum sanctum conficiendum esse ab Episcopo, quia in eo salvatio infirmorum creditur, scilicet, posita; quo verbo, maxime significatur necessitas hujus benedictionis seu sanctificationis olei. Hinc etiam Beda, in Commentar. ad cap. 6 Marci, ait, ab ipsis Apostolis hunc Sanctæ Ecclesiae morem esse traditum, ut agroti ungantur oleo Pontificali benedictione consecrato. Nec vero dicit hanc fuisse Apostolorum institutionem, sed dicit ex ipsorum Apostolorum traditione durasse hunc morem in Ecclesia, tanquam res omnino necessaria, et a Christo instituta. Et super epistolam Jacobi, videtur ad hanc significationem trahere verbum illud: *In nomine Domini*, ut, scilicet, adjectum sit a Jacobo ad indicandum oleum debere esse in nomine Domini confectum, seu benedictum; seu non quolibet oleo, sed illo, quod in Ecclesia destinatum est ad talem usum sacrum, esse infirmum ungendum.

5. *Probatur hæc sententia ratione.* — Hæc ergo veritas sufficenter nobis constat ex traditione, etiam si non sit in Scriptura evidenter expressa. De ratione autem seu congruentia talis institutionis multa disputant Durand., Paludan. et alii, d. 23; nam Durandus impugnat congruentiam a D. Thoma traditam, et aliam ipse afferit non sane probabilem. Verumtamen de hac re sufficienter dixi, superiori tomo, disp. 33, sect. 2, ubi similem quæstionem de materia confirmationis disputavi, et fere omnia ibi adducta a simili confirmant præsentem sententiam, et eamdem congruentiam in hac institutione esse ostendunt. Ac denique ratio illa generalis optima est, quia cum materia sacramenti elevanda sit ad munus adeo sacrum et supernaturale, per se maxime decet ut consecrari seu benedictio prius debeat, et ideo talis benedictio a Christo postulata est, ubi aliqua ratio

specialis non obstat; ut in baptismo non est requisita, ut essentialis, benedictio aquæ, propter illius sacramenti necessitatem; in Eucharistia vero non prærequiritur talis præconsecratio, quia ipsa sacramenti confectio in materiae consecratione consistit; in confessione et matrimonio, quia materia est omnino transiens, et consecrabilis non est; in Ordine vero suo modo hoc servatur, quia res ipsæ, quæ traduntur, sacrae sunt, ut suo loco dicemus. Clarius vero et expressius in hoc sacramento et confirmatione, quia illorum materia accommodatissima est, et ipsa sacramenta non sunt tante necessitatis, ut oportuerit materiam omnino communem ad illa perficienda admittere; habent etiam specialem quamdam rationem singularis sanctificationis, quatenus confirmatio abundantiam spiritus significat, unctione vero extrema, puritatem, et quasi ultimam dispositionem ad introitum gloriae; et ideo merito sanctificata materia postulatur.

6. *Respondeatur ad præcipuum fundamentum prioris sententiae.* — Atque ex his facile responsum est ad præcipuum fundamentum prioris sententiae. Fateor enim ex nuda Scripturæ littera non colligi evidenter hanc necessitatem; nobis vero sufficit Ecclesiastica traditio, quæ in hac re est adeo clara, ut mihi videatur ad minimum temerarium illi repugnare; eaque supposita, expositio illa verborum Jacobi probabilis est. Quamvis autem Jacobus simpliciter locutus de oleo fuisse, Ecclesia a Christo per Apostolos edocta, potuisse verum illius Scripturæ sensum, et de quo oleo sermo esset, nobis aperire. Ideoque non est simile de baptismo, tum quia Ecclesia aliter intellexit testimonia, quæ loquuntur de aqua baptismi; tum etiam quia in aliquibus, et præsertim in illo citato ex Actibus, circumstantia loci evidenter ostendit sermonem esse de aqua naturali tantum; tum denique quia diversitas ipsa talis sacramenti, et finis ejus hanc differentiam ex parte materiae requirit. Simili etiam modo responsum est ad priorem confirmationem, nam ex multitudine testimoniorum, et ex modo quo Concilia loquuntur, satis colligitur ea loqui de hac benedictione, ut de re pertinente ad substantiam sacramenti. Cujus rei magnum signum est communis intelligentia sapientum, et perpetua, atque inviolabilis Ecclesiae consuetudo, cuius initium ignoratur.

7. *Qualis benedictio requiratur.* — Paludan. sententia reprobatur. — In altera vero confirmatione petitur, qualis benedictio require-

tur, et quid in hoc Christus præscripsit, quid vero addiderit Ecclesia. In quo primo caverdam censeo opinionem, quam ut probabilem afferit Palud., in 4, d. 7, q. 4, n. 34, Christum non definivisse positive (ut sic dicam) ut hæc materia esset oleum benedictum, sed ut esset tale oleum, quale Ecclesia determinaret, ipsamque determinasse ut esset oleum benedictum, ideoque nunc esse de substantia; potuisse tamen Ecclesiam determinare ut oleum commune sufficeret, et tunc non fuisse futurum de substantia sacramenti. Hanc enim opinionem improbavi, dict. disp. 33 superioris tomī, in materia Confirmationis, et ob easdem rationes in præsenti omnino displicer, tum quia hoc est plane dicere non esse simpliciter de essentia sacramenti, ut oleum sit benedictum, quia sine fundamento dicimus, etiam ex suppositione præcepti Ecclesiae, eum ritum esse substantiale, qui ex sola Ecclesiae determinatione manavit; alias etiam posset quis dicere panem azymum esse de substantia, vel vinum aqua mistum, et similia; nam in omnibus sacramentis dicere possemus materiam esse hanc, vel illam rem secundum hanc vel illam qualitatem, vel ritum, si Ecclesia illum determinaverit. Tum etiam quia juxta illum dicendi modum videmur non tribuere Christo immediate totum ritum substantiale hujus sacramenti, quia benedictio est substantialis, et hæc absolute et definite non est ex institutione Christi. Dico ergo, Christum sua institutione determinasse ut materia esset oleum benedictum, nec potuisse Apostolos vel Ecclesiam hunc ritum immutare. Et certe si a principio potuisserit Apostoli illum ritum non prescribere, seu benedictionem non requirere, etiam nunc posset Ecclesia illum immutare; at hoc plane est contra communem ejus sensum. Quin potius censeo, non solam abrogationem, verum nec dispensationem posse in hanc materiam cadere per Summi etiam Pontificis potestatem; quia in his, quæ sunt de substantia sacramentorum, non potest Ecclesia dispensare, neque in hoc admittenda est exceptio, nisi in his, quæ ab ipsam Ecclesia declarata sunt, ut eodem loco dixi, et statim in simili subjiciam.

8. *Christum præcepisse oleum ab Episcopo benedici.* — Nihilominus tamen addo, hanc benedictionem olei non omnino fuisse a Christo Domino in particulari præscriptam. Duo tamen in ea distinguere oportet, scilicet, eum a quo danda est, et modum quo danda est.

Quoad illud prius existimo esse a Christo Domino in particulari præscriptum, quidquid Paludanus, Durandus et alii sentiant, qui certe non consequenter loquuntur. Nam Concilia eodem modo dicunt, oleum ab Episcopo benedictum esse materiam; ergo totum hoc est de substantia talis materiae et sacramenti; ergo totum est ex Christi institutione. Utique enim consequentia ex dictis probata relinquitur; et antecedens in terminis est Concilii Florentini et Tridentini, et sumitur ex aliis decretis citatis. Et in dict. disput. 33, idem dixi de materia confirmationis ex eodem fundamento, quod ibi latius declaravi. Et ulterius inde intuli per dispensationem Papæ non posse inferiori sacerdoti committi, ut chrisma conficiat, eademque consecratione nunc infero, non posse committi eidem, ut oleum illud benedicat, quod futurum est materia hujus sacramenti, quia in substantiali materia non cadit dispensatio, et Christus ex vi institutionis determinate postulavit oleum ab Episcopo benedictum. Nec est quod nos moveat vulgare exemplum de ministro confirmationis, tum quia in illo habemus Ecclesiæ declarationem, non vero in hac materia; tum quia, propter illam declarationem, non dicunt Concilia absolute ministrum confirmationis esse Episcopum, sed cum addito: *Ordinarium ministrum*; hic autem non dicunt, *ordinariam materiam*, sed absolute *materiam*. Estque hæc doctrina conformior cæteris Theologis supra citatis, præsertim D. Thomæ, dict. quæstiunc. 2 et 3, ubi congruentiam hujus institutionis reddit, nimirum, ut ostenderetur, virtutem Christi, quæ in sacramentis operatur, ad inferiores ministros, quales sunt sacerdotes, per intermedios, ut sunt Episcopi, descendere. Quod moraliter, et secundum quamdam analogiam intelligendum est, ut per se satis constat. Ratio vero magis moralis esse potuit, ut materia sacramenti minus esset vulgaris, in majorique reverentia haberetur. Itaque, ut hæc benedictione Episcopalis esset, a Christo præscriptum fuit.

9. *Modum benedictionis non fuisse a Christo præscriptum.* — *An modus præscriptus ab Ecclesia sit essentialis.* — Modus autem ejus non fuit definitus, ut omnes docent, et in simili de materia confirmationis satis declaratum reliquimus. Ubi statim oritur dubium, ibi etiam tractatum, an modus benedictionis, ab Ecclesia præscriptus, sit essentialis, necne, quod eodem modo definiendum est. Dico igitur

tur, omne oleum, de quo vere dici possit esse ab Episcopo benedictum, esse sufficientem materiam; quia hanc solam Christus instituit, ut patet ex Conciliis Florentino et Tridentino, et fieri nullo modo potest quin materia a Christo instituta sufficiat. Unde, licet Episcopus mutaret modum benedictionis ab Ecclesia designatum, si tamen ea mutatione non obstante, vere et in re ipsa illud oleum benedictum maneret, esset materia sufficiens. Fortasse tamen fieri potest ab Ecclesia, ut talis benedictione irrita sit, nec apud Deum habeat rationem consecrationis, sed exercitatio potius; et hoc modo fieri etiam poterit ut benedictione ab Ecclesia instituta necessaria sit, quia ex ea pendet, ut Christi institutio implatur, ut citato loco latius declaravi.

10. *An sit necessarium ut sit oleum simplex.* — Ultimo circa hanc materiam declarandum occurrit, an sit de illius necessitate ut sit oleum simplex, id est, non mixtum alio liquore. Aliqui enim Theologi ita sentiunt, præsertim Paludan., dist. 23, q. 4, a. 4, ubi ait, debere esse oleum simplex, ita ut, si misceatur balsamum, sit transgressio præcepti. Idem sentit Soto, dict. art. 3, addens, si tanta fieret mixtio alterius liquoris, ut formam, id est, externam speciem olei tollat, non esse materiam. Ego vero imprimis censeo, chrisma, licet mixtionem habeat balsami, esse sufficientem materiam, et per se non est contra Christi institutionem illa uti in hoc sacramento. Imo aliquando videtur Ecclesia usum hac materia, etiam ad ungendum intirmos, idque sumitur ex dict. epist. 1 Innocentii I, ubi post allatum Jacobi testimonium, subdit: *Quod non est dubium de fidibus ægrotantibus accipi, vel intelligi debere, qui sancto oleo chrismatis perungi possunt, quo ab Episcopo confessio Christiani uti possunt in sua aut suorum necessitate inungendo.* Concilium etiam Vormatiense eodem modo ait, *sancto oleo chrismatis.* Et quod loquatur de proprio chrismate, colligi potest ex illo verbo, ab Episcopo confessio; illud enim participium, *confectum*, mixtionem aliquam et plusquam simplicem benedictionem significat. Favet etiam Concilium Aquisgran., juncta epistol. Fabiani 2; nam dictum Concilium ait, juxta Apostolicam traditionem debere Episcopos ferri 5 in Cœna Domini sanctum oleum confidere, in quo salvatio infirmorum creditur. Ubi aperte loquitur de sancto oleo, quo dabatur hoc sacramentum; Fabianus autem, ad quem alludit Concilium, dum refert Apostolicam

traditionem, docet ex Apostolorum traditione, chrisma ex oleo et balsamo debere ab Episcopo per singulos annos in Cœna Domini consecrari. Et ex eisdem Patribus et Conciliis constat, chrisma simpliciter appellari, vereque dici posse oleum sanctum ab Episcopo benedictum. Quod etiam colligere licet ex epist. 70 Cypriani, ubi prius ait necesse esse baptizatum, *chrismate inungni*, et postea subdit, *Eucharistiam, et unde baptizati unguntur, oleum, in altari sanctificari.* Ipsum igitur chrisma oleum sanctificatum est. Et eodem modo appellatur a Dionysio, cap. 3 de Eccl. hier., *sacrum unctionis oleum.* Cum ergo habeamus ex Conciliis, oleum ab Episcopo benedictum esse materiam hujus sacramenti, et chrisma sit oleum sanctificatum ab Episcopo, non est dubitandum esse sufficientem materiam.

11. *Objectioni occurritur.* — *Sufficere simplex oleum.* — Verum est, interdum omne oleum sanctificatum solere chrisma appellari, et in Pontificali Romano oleum infirmorum in sua benedictione ita vocatur, quomodo possunt aliqua ex testimoniis adductis exponi; nihilominus tamen existimo, seclusa Ecclesie prohibitione, nullum peccatum esse uti chrismate proprio ad hoc sacramentum perficiendum, et præsertim si aliud oleum simplex, et sanctificatum deesset. Per se tamen verum est, ad hoc sacramentum confidendum sufficere simplex oleum benedictum, et in hoc differre a confirmatione, in qua necessarium est chrisma confectum ex balsamo, et oleo, ut suo loco diximus. Et hoc probat testimonium Jacobi, adjunctis Conciliis; simpliciter enim de oleo loquuntur; non est ergo necessaria mixtio balsami. Et rationem differentiam tradit Altisiodor., lib. 4 Summæ, tract. 7, quia balsamum significat bonum famæ odorem, quem viventes tenentur per bona opera et exempla dare, de quo admonentur fideles quando confirmantur; his vero, qui jam morti appropinquant, solum curandum est de bona conscientia, quam oleum significat, ac propterea ex institutione simplex oleum traditum est.

12. Propter quæ addendum est, propria auctoritate non licere illi aliquid miscere, absolute, et sine causa, ut constat ex doctrina communis de sacramentis. Verum item est, si tanta esset mixtio, ut corrumperetur olei natura, imo etiam, si communem usum, et appellationem olei amitteret, ita ut licet non esset oleum substantialiter transmutatum. ta-

SECTIO II.

An unctione ex oleo ab Episcopo benedicto sit proxima materia hujus sacramenti.

1. *Antiqua sententia, oleum benedictum esse sacramentum rejicitur.* — Referunt D. Thom., Bonavent., et alii, in 4, dist. 23, fuisse antiquam sententiam asserentem, sacramentum hoc esse ipsum oleum ab Episcopo benedictum, unctionem autem ejus tantum esse usum sacramenti jam confecti. Hanc vero sententiam merito ut improbabilem rejiciunt; quia nullum sacramentum consistit in facto esse, aut habet esse permanens, nisi Eucharistia, ut ex doctrina de sacramentis in genere constat. Cujus ratio est, quia per consecrationem Eucharistia ipse auctor gratiæ sub speciebus efficitur et significatur, per benedictionem autem olei nulla gratia significatur, neque datur; unde illa sacramentale quoddam est, non sacramentum. Alias, forma essentialis hujus sacramenti non esset quam Concilia præscribunt, id est, quæ profertur in ipso uso et unctione, sed esset oratio illa, quam Episcopus dicit cum oleum benedit; et consequenter minister proprius hujus sacramenti non esset presbyter, sed Episcopus, quia ad illum solum pertinet olei benedictio. Ac deinde si sacramentum ipsum jam esset confectum, non esset de essentia applicationis ejus, quod fieret a sacerdote, ut in Eucharistia videre licet; hæc autem omnia sunt absurdâ et contra veram doctrinam de hoc sacramento, ut ex dicendis constabit. Sit ergo certum, sacramentum hoc consistere in ipso uso, et olei benedictionem solum esse quam-

dam materiæ præparationem, seu confectio-nem.

2. Materiam proximam esse unctionem. — Ex quo concluditur, materiam proximam hu-jus sacramenti esse unctionem ex oleo fac-tam; quod optime probat verbum Jacobi: *Ungentes eum oleo, et verba Tridentini, sess. 14, c. 1, de hoc sacramento dicens: Intel-lexit enim Ecclesia, materiam esse oleum ab Episcopo benedictum; nam unctio aptissime Spiritus Sancti gratiam, qua invisibiliter agrotantis anima inungitur, repræsentat.* Ex illa enim causalî nota, nam, intelligo Concilium ostendere oleum esse materiam, quia unctio est ipsum sacramentum, utique quoad materiam proximam illius; statim enim for-mam subjungit, de qua postea. Quod vero unctio sit ipsum sacramentum, probat optime Concilium ex significatione; illud enim est sacramentum, quod est efficax signum gratiæ; hujusmodi autem est illa unctio. Præ-terea hoc sequitur necessario ex refutatione opinionis predictæ; nam hoc sacramentum non consistit in ipsa materia permanente, sed in usu; ergo materia permanens est tan-tum remota; proxima ergo est usus illius materiæ, qui non est nisi unctio. Tandem idem probari potest a simili de baptismô; quod enim ibi est ablutio, hic est unctio; idemque est de sacramento confirmationis; videri ergo possunt dicta de illis sacramentis, et hic applicari.

Qualis et quanta esse debeat hæc unctio.

3. An oporteat fieri in figura crucis. — Ex-plicandum vero superest, qualis et quanta es-se debeat hæc unctio. Nam quoad qualitatem interrogari potest, an oporteat fieri unctio-nem in figura crucis; id enim significavit Glossa, in c. *Nunquid*, de Consecrat., d. 5, et usus etiam idem confirmat. Dicendum vero est, hoc non esse de necessitate hujus sacra-menti, quod est certissimum. Nec illa Glossa dixit contrarium, sed potius hoc etiam sensit, si integre legatur. Et eodem modo intelligen-dus est Sylvester, verbo *Unctio extrema*, q. 2. Quia oppositum, neque in loco Jacobi, neque in Concilio, aut traditione fundamentum ha-bet; non est autem aliquid addendum sub-stantiæ sacramenti sine aliquo hujusmodi fundamento. Primum patet, quia Jacobus sim-pliciter dixit: *Ungentes eum oleo; modum au-tem, vel signum unctionis non definit.* Con-cilia etiam de hoc nihil dicunt. Quin potius Concilium Florentinum solum indicat unctio-

nem per modum crucis esse necessariam in confirmatione, quia in forma illius sacra-men-ti exprimitur, dum dicitur: *Signo te signo crucis; at hic nihil hujusmodi intervenit, nam in forma simpliciter dicitur: Per istam sanctam unctionem.* Potestque redi congrua differentia inter utrumque sacramentum, quia in confirmatione ungitur quis, ut Christi milles ad portandam et confitendam ejus cru-cem coram regibus et tyrannis; per hanc ve-ro unctionem solum ungitur per modum me-dicinae ad recuperandam salutem. Unde ulte-rius addo, non videri hoc signum esse de ne-cessitate præcepti, saltem sub culpa gravi, secluso contemptu, aut scandalo; quia nul-lum est expresse latum præceptum de hac re; et de consuetudine non constat sub hac exis-timatione esse introductam; et præterea ma-teria ex se non est gravis. Quare si ex justa causa omittatur, ut brevius, vel securius aga-tur, nullum erit peccatum; regulariter vero id magis pium est, ideoque debet servari ac fieri. Vide Ledesm., 2 part., 4, q. 21, art. 8.

4. Quot debeant fieri unctiones. — Circa unc-tionis vero quantitatem imprimis Concilium Florentinum numerat septem unctiones, quibus perficiendum est hoc sacramentum, scilicet, in oculis propter visum, in auribus propter auditum, in naribus propter odoratum, in ore propter gustum et locutionem, in manib[us] propter tactum, in pedibus propter gres-sum, in renibus propter delectationem ibidem vigentem. Hic ergo numerus unctionum dici potest veluti discreta quantitas hujus materiæ. De singulis vero unctionibus inquiri po-test quantum esse oporteat unamquamque, seu cuius magnitudinis, in hoc vero immorari non est necesse; quælibet enim sufficit, etiam si minima sit, dummodo veram ratio-nem unctionis attingat, juxta communem lo-quendi morem. Non enim erit satis unicam guttam olei stillare, quia id vel non est ungere, vel certe est res aliquo modo dubia, sed oportet partem corporis oleo linere, aliquid per il-lam diffundendo; hoc enim est proprie et in rigore ungere.

5. Corollarium. — **Sufficere simplicem unc-tionem.** — Hinc vero obiter colligo non esse absolute de essentia hujus sacramenti in unc-tionib[us] singularum sensuum duplum facere unc-tionem, verbi gratia, duorum oculorum, aut duarum aurum, etc. Quanquam enim communiter fiat et regulariter, ac seclusa ne-cessitate, ita faciendum sit propter consuetu-dinem Ecclesiæ, tamen non est de essentia,

quia in una parte sufficienter significatur unc-tio talis sensus, licet virtus ejus in pluribus partibus vigeat; et ideo si ob necessitatem in unoquoque sensu una tantum fiat unctio, et verum fiet sacramentum, et nihil peccabitur.

6. An dictus numerus sit de necessitate sa-cramenti vel præcepti. — At vero de numero unctionum posito a Concilio Florentino dubi-tari potest, sitne de necessitate præcepti, vel sacramenti. Nam quod non omnes sint neces-sariæ etiam ex præcepto, nedum essentiales, ex eo evidenter evincitur, quod plerumque duæ earum omittuntur, scilicet, pedum et renum, præsertim in feminis propter honesta-tem. Imo, licet sint in communi usu Romanæ Ecclesiæ, ut est particularis Ecclesia, non vero sunt in usu omnium Ecclesiarum, atque adeo nec universalis Ecclesiæ, ut omnes auctores referunt, quos statim insinuabo. Qui conse-querter de his duabus unctionibus fatentur non esse necessarias; imo de unctione renum aliqui censem convenientius esse illam omit-tere, ut Suppl. Gabr., d. 23, q. 4, art. 2; Soto, quæst. 2, art. 3; Victoria, in Summa, n. 223.

7. Hinc vero colligi videtur de nulla alia-rum unctionum posse certo constare esse sim-pliciter necessariam, multo minus de toto numero earum, quia Concilium Floren-tinum omnes æque numerat; ergo, si aliquas excipimus, quantum est ex auctoritate Con-cilii, non possumus de aliqua aliarum affir-mare esse necessariam simpliciter. Huc ac-cedit, quod Jacobus solum dixit: *Infirmatur quis in vobis, vocet presbyteros Ecclesiæ, et un-gant eum oleo, in quibus verbis sufficienter explicatur materia hujus sacramenti, ut Con-cilium Tridentinum significavit; sed ad veri-tatem et complementum horum verborum non est necessaria multiplex unctio, sed una sufficit; sicut ex vi verborum Christi, *Baptizantes eos*, etc., una aspersio vel ablutio suffi-cit. Quod si quis dicat, traditione declaratum esse, illam unctionem debere esse multipli-cem, et in talibus partibus corporis, contra hoc est, tum quia diximus, traditionem hanc non esse uniformem et eamdem in omnibus, ideoque non indicare essentialiæ materiam, sed ad summum cærementiam aliquam Eccle-siasticam; tum quia aliqua etiam fuit traditio, vel multarum Ecclesiarum consuetudo, bap-tizandi per trinam mersionem, ex qua solum potuit inferri, alicubi, vel aliquando id fuisse præceptum, non tamen esse de necessitate materiæ; idem ergo in præsenti dici poterit.*

9. Ordinem talium unctionum non esse de essentia sacramenti. — Illud vero nunc pro certo habeatur, ordinem talium unctionum non esse de essentia sacramenti, scilicet, ut prius ungantur oculi, postea aures, etc.; licet enim hic ordo servandus sit, quia et est rebus ipsis consentaneus, et maxime quia ita habet Ecclesiæ consuetudo, quæ sine aliquo peccato non potest omitti, non est tamen absolute de essentia, nec illa immutatio esset contra va-lorem sacramenti, ut omnes Doctores supponere videntur; quia materia essentialis non est relatio, aut ordo, sed unctio; quamvis au-tem mutetur ordo, servatur tota unctio essen-tialis; ergo.

SECTIO III.

Quæ sit legitima hujus sacramenti forma.

1. Aliquam verborum formam esse de essentia hujus sacramenti. — Principio statendum est, aliquam verborum formam esse de essentia hujus sacramenti. In hoc nulla est controversia inter Catholicos, sed cum solis hereticis, contra quos sufficiente nobis definitiones Conciliorum Florentini et Tridentini, et quæ in superiori tomo, de sacramentis in genere diximus. Ex quibus etiam est certum, aliquam verborum formam esse determinatam jure divino, atque ita essentiali huic sacramento, ut sine illa confici nullo modo possit; hoc enim generale est omnibus sacramentis novæ legis, et in particuli significant dicta Concilia de hoc sacramento, et ex dictis de illius institutione colligitur; si enim Christus Dominus non prescrississet certam verborum formam, non plene, nec definite instituisset essentiali ritum hujus sacramenti, sicut in simili de materia dicebamus. Quocirea cum aliqui Catholici dicunt posse Ecclesiam mutare formam hujus sacramenti, ut Victoria, in Summ. sacram., num. 201, et Navar., in Sum., c. 22, num. 13, sano modo intelligendi sunt, videlicet posse Ecclesiam mutare, aut materialia verba, servato eodem legitimo sensu, aut aliqua verba, quæ non sunt de substantia, sed ad ritum accidentalem pertinent, ut videbimus.

2. Objectio. — *Forma qua utitur Ecclesia Romana.* — Objici vero potest, quia forma hujus sacramenti solum colligitur ex illis verbis Jacobi, c. 5: *Et orent super eum*, ut significarunt prædicta Concilia dicentia, Jacobum in illis verbis, *Ungant eum, et orent*, etc., materiam et formam indicasse hujus sacramenti. Quod etiam declaravit idem Jacobus subdens: *Et oratio fidei alleviabit infirmum*, ubi prædictæ orationi tribuit, seu promittit effectum sacramenti; constat autem effectum maxime procedere a forma; ergo juxta promulgationem Jacobi, sola oratio presbyteri sufficit ex Christi institutione ad effectum hujus sacramenti; at vero oratio non dicit aliquam determinatam formam verborum, imo in rigore nec verba requirit; ergo. Et confirmatur ex varietate formarum, quæ in Ecclesia fuit in usu hujus sacramenti. Nam tempore D. Ambros., in Ecclesia Mediolanensi hæc forma erat in usu: *Ungo te oleo sanctificato in nomine Patris, et Filii, et*

Spiritus Sancti, ut more militis uncti præparatus ad certamen, æreas possis superare potestates. Ita refert Bonav., d. 23, p. 1, art. 1, q. 4, et alii ibi. Similemque formam refert ibi Palac., ex lib. sacramentali Venetorum, approbat, ut ibi dicitur, a Leone X: *Ungo te oleo sancto, ut hac unctione protectus, fortiter stare valeas adversus æreas catervas, in nomine Patris, et Filii, et Spiritus Sancti.* Ecclesia autem Romana utitur illa forma: *Per hanc sacram unctionem, et suam piissimam misericordiam indulgeat tibi Deus quidquid peccatis per visum, etc.*, ut patet ex dictis Concilii, et ex usu; ergo signum est, hanc formam non habere determinationem ex divino jure.

3. Solvitur. — Sed quod attinet ad Jacobum, dicendum est ipsum imprimis loqui de oratione sensibili, per vocem expressa; ita enim intellexit Ecclesia; et sumitur ex circumstantia litteræ, nam Jacobus loquitur de oratione facienda super unctione infirmi, et ad consolationem et levamē ejus; ergo loquitur de oratione sensibili, quæ fit per verba sensibilia. Rursus, quamvis Jacobus non declaret modum orationis, tamen etiam ex subjecta materia et eadem Ecclesiæ traditione constat, eum loqui de oratione sacramentali, atque adeo quæ certo ritu, et ad sacramentalē significationem accommodata sit; non est enim necesse ut omnia in Scriptura distincte explicentur, sed sufficit ut insinuentur, et ab Ecclesia declarentur, sicut in aliis sacramentis perspicuum est. De illis autem variis formis dicendum est, eam, quam Ecclesia retinet, continere substantialē formam hujus sacramenti, ut aperte definiunt dicta Concilia, et sumitur ex c. *Ad abolendam*, de Hæret., cum similibus. Quia Ecclesia Romana in ritibus sacramentorum errare non potest. Unde omnes aliae formæ vel reducendas sunt ad formam Ecclesiæ Romanae quoad substantialē sensum, vel aliquid eis addendum est, seu additum semper fuisse credendum est, quo prædictus substantialis sensus perficeretur, ut magis in sequentibus explicabitur.

Explicantur singulæ particulæ formæ, quæ utitur Ecclesia Romana.

4. An forma debeat proferri per modum deprecativum, an indicativum. — Superest ut per singulas particulas dictæ Romanæ formæ discurrendo, videamus, in quibus præcise consistat hujus formæ essentia, et imprimis an sit de essentia hujus formæ, ut per modum depreca-

tivum proferatur, vel sufficiat modus indicativus. Hoc enī posterius suadent primo formæ illæ, Ambrosiana et Venetica, quæ dantur per illud verbum, *Ungo te*, quod indicativi modi est, nec additur aliud deprecativum, neque est verisimile aliquid substantialē in illis formis fuisse omissum. Secundo idem suadetur a simili; nam ex illis verbis, *Baptizantes eos*, colligit Ecclesia illam formam, *Ego te baptizo*, et ex illis, *Quorum remiseritis peccata*, etc., illam, *Ego te absolvō*; ergo ex illis, *Ungentes eum*, optime etiam hanc formam ut sufficientem, *Ego te ungo*, etc. Tertio, in confirmatione modus indicativus est sufficientis, *Chrismo te*, etc. Cur ergo non etiam in extrema unctione? Quarto sacramentalis forma, etiamsi per modum indicativi proferatur, solet a sanctis Patribus oratio vocari, sicut in superioribus visum est de absolutione sacramentali, quam Leo Papa, et alii, *orationem sacerdotis*, appellant; ergo pari ratione in praesenti, quamvis forma proferatur per modum indicativi, erit sufficientis ad verificandum verbum Jacobi, *Et orent super eum*.

5. Opinio quorundam Theologorum. — Propter hæc multis Theologis visum est non esse de essentia hujus formæ, ut per modum deprecationis proferatur. Ita sentit Albert., in 4, dist. 23, art. 4; Richard., art. 1, q. 4, ad 2; Palud., q. 1, art. 2. Imo Dur., q. 3, num. 7, videtur revocare in dubium an forma deprecativa sit sufficientis; quia forma indicativa et deprecativa non sunt æquivalentes quoad sensum, ut constat ex propria significatione verborum, et ex aliis formis, baptismi, confirmationis et poenitentiae, in quibus deprecativa non sufficit, quia indicativa est necessaria, cui non æquivalit deprecativa; ergo etiam in praesenti non possunt illæ duæ formæ esse sufficientes, sed alterutra tantum. Non possumus autem negare, ut Durandus significat, quin forma indicativa sufficiat, cum Ambrosius, qui fuit unus ex primariis Doctribus, illa usus fuerit, suæque Ecclesiæ reddiderit; ergo illa sola est legitima forma.

6. De fide esse formam deprecativam sufficientem. — Nihilominus certissimum est, ac de fide, formam deprecativam esse sufficientem; ita enim plane definiunt Concilium Florentinum et Tridentinum, fuitque semper communis Scholasticorum sententia, fundaturque sufficienter in traditione Ecclesiæ Romanae, quam impossibile est decipi, in his præsertim quæ pertinent ad substantialē sacramentorum, ut dicitur in c. *Ad abolendam*, de Hæret.;

7. Solvitur secundum. — Ad secundum respondet, ex uno vel alio verbo Scripturæ